

แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจ

การบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก

อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ยุทธพรหม จักษุรักษ์

นายทหารปฏิบัติการประจำกองบัญชาการกองทัพบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง	แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจ การบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกอย่างมีประสิทธิภาพ
โดย	พันเอกยุทธพรหม จักชูรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	พันเอกหญิงปัทมา สมสนั่น
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา	พันเอกเกียรติศักดิ์ สุริยะโยธิน

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี **ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก**
(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)
คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก **ประธานกรรมการ**
(ประภาส แก้วศรีงาม)

พันเอก **ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา**
(เกียรติศักดิ์ สุริยะโยธิน)

พันเอกหญิง **กรรมการ**
(ศศพินธุ์ วัชรธรรม)

พันเอกหญิง **กรรมการ**
(จุติญา จันทวุฒิ)

พันเอกหญิง **กรรมการ**
(ปัทมา สมสนั่น)

บทคัดย่อ

- ผู้วิจัย** พันเอก ยุทธพรหม จักรูรักษ์
- เรื่อง** แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัย
กองทัพบกอย่างมีประสิทธิภาพ
- วันที่** กันยายน 2563 **จำนวนคำ :** 7,459 **จำนวนหน้า :** 26
- คำสำคัญ** การบรรเทาสาธารณภัย, กองทัพบก, ก่อนเกิดภัย, ขณะเกิดภัยพิบัติ,
ฟื้นฟูและบูรณะ
- ชั้นความลับ** ไม่มีชั้นความลับ

แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกอย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัดในการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกและแนวทางในการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก ได้พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ คือ การอำนวยความสะดวก ประสานงาน และการกำกับดูแลในภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ ปัญหาการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินการ ยังไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด รวมทั้งการเบิกจ่ายงบประมาณการเงินในการช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีหลายขั้นตอนทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเกิดความล่าช้า ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เป็นการปฏิบัติงานในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จึงควรมีมาตรการแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการป้องกัน การเตรียมความพร้อม การจัดการ

ในภาวะฉุกเฉิน มีรายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนและผู้ประสบภัย ตลอดจนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการร่วมมือจัดการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือเผชิญเหตุเมื่อภัยพิบัติต่างๆ ที่จะมาถึง หรือขณะเกิดภัย และการฟื้นฟูหลังผ่านพ้นภัยพิบัติไปแล้ว ตามแบบแผนที่ได้วางไว้ อีกทั้งพัฒนาระบบและเครื่องมือในการบรรเทาสาธารณภัยให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะในการปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานใน ศบภ.ทบ.และปลุกจิตสำนึกในระดับบุคคลให้เตรียมความพร้อมและตระหนักถึงภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อลดการสูญเสียชีวิตเมื่อเกิดภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการพลเรือน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเวลา ให้พิจารณาตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหารเพื่อประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการจัดชุดปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์เข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนผู้ประสบภัย การฟื้นฟูสภาพพื้นที่หลังการเกิดภัยหน่วยปฏิบัติหลัก สามารถประสานการปฏิบัติกับหน่วยข้างเคียง และส่วนราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง และระเบียบการปฏิบัติประจำที่หน่วยจัดทำขึ้น ให้หน่วยพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยสอดคล้องกับแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เพื่อให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ประสบภัยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง นำไปวางแผนในการให้ความช่วยเหลือในเวลาต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Yuttaprom Chakshuraksha

TITLE : Guidelines for the efficient system development of the Royal Thai Army disaster relief mission management

DATE : September 2020 **WORD COUNT :** 7,459 **PAGES :** 26

KEY TERMS : Disaster Relief Mission Management, Royal Thai Army, Prevention, Preparation, Emergency Response Management

CLASSIFICATION : Unclassified

The objectives of the research are studying the problems, limitations, factors involved and finding guidelines in managing the disaster relief mission of the Royal Thai Army. The problems and obstacles in operating are management, coordination, supervision under emergency situations, and inability to process efficiently. The operation collaboration with various departments is not at the highest efficiency yet. Also, there are too many steps for the disbursement of the budget for the contingency fund to assist disaster victims in accordance with the regulations of the Ministry of Finance. This would cause such a delay in helping the disaster victims.

The Royal Thai Army Disaster Relief Center is under operation in preventing, solving, and mitigating the occurring disasters including assisting disaster victims smoothly and efficiently according to the government policies. Therefore, there should be some measures and guidelines in prevention, preparation, emergency response management, as well as details and procedures for helping people and victims. Along with the cooperation from all divisions especially the Department of Disaster Prevention and Mitigation must work collaboratively for the plan to prepare for the situation when

disaster strikes, during the crisis, and the restoration after the disaster, as planned. Developing systems and equipment for the disaster relief must be up to date, in line with the current situation, including providing operation training to enhance knowledge and skills for those who are in positions at the Royal Thai Army Disaster Relief Center. Also, raising individual awareness to be fully prepared and stay alert of disasters that may occur is necessary to reduce losses when a disaster occurs with maximum efficiency.

To ensure efficient, rapid, and timely operation in working with the civil servants, an establishment of the Civil-Military Coordination Center can be considered for having meetings to exchange information on disaster management. Moreover, the operation team for psychological assistance and public relations will be working in the area to provide the support and boost the spirit of the disaster victims, including the restorations of the area after the disaster.

The main operation team can directly collaborate with other operation units nearby and the civil servants who are involved. The regular operation protocols can be adjusted modernly and according to the disaster mitigation plan of the Royal Thai Army in order to assist and mitigate the disaster victims by providing clear and correct information, creating a help plan for a later time.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่านคณาจารย์ของวิทยาลัย การที่พบทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ด้วย ประสพการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกรุณาจาก พันเอกเกียรติศักดิ์ สุริยะโยธิน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา, พันเอกหญิงปัทมา สมสนั่น อาจารย์ที่ปรึกษา, พันเอก ประภาส แก้วศรีงาม, พันเอกหญิง ศศพินธุ์ วิชระธรรม และพันเอกหญิงฐิติญา จันทวุฒิ รวมถึงอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และแนวทางในการจัดทำเอกสาร วิจัยส่วนบุคคล ทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุน ข้อมูล คำแนะนำและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ข้อความที่ปรากฏในเอกสารวิจัย ส่วนบุคคลนี้ ล้วนมาจากข้อคิดเห็นและคำแนะนำจากผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้ หากมีข้อบกพร่องใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจ

การบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก

อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากสภาวะของโลกในปัจจุบัน ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ส่งผลทำให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคของโลก เช่น แผ่นดินไหว อุทกภัย ตลอดจนภัยพิบัติอื่น ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นอันตราย ส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก และทวีความรุนแรง และสร้างความเสียหายมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบดังกล่าว จากสถิติการเกิดภัยพิบัติในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา ในประเทศพบว่า ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

การดำเนินการต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศในประเด็นความมั่นคง และการพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ตลอดจนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งภัยพิบัติแห่งชาติ และภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ การติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคง และภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐ และมิใช่ภาครัฐ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และความเสียหายที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องได้รับการบริหารจัดการระบบการบรรเทาสาธารณภัย และได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน รวดเร็ว และตรงจุด เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

กองทัพบก เป็นองค์กรที่มีความสมบูรณ์ในตัวเองมากที่สุดองค์กรหนึ่งของประเทศ จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาโดยตลอด และอยู่ภายใต้การบริหารจัดการองค์กร

ที่มีบทบาท และความรับผิดชอบที่สูงกว่า เช่น รัฐบาล หรือหน่วยงานที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ ตามสถานการณ์เหล่านั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ กองทัพบก จะต้องปฏิบัติงานในการแก้ปัญหา ภายใต้การบริหารจัดการ หรือร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยนั้น ได้กำหนดให้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ โดยประสานการดำเนินการกับส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งมีหน่วยทหารในพื้นที่เป็นหน่วยให้การสนับสนุน ดังนั้น กองทัพบก นอกจากมีภารกิจในการรักษาอธิปไตยของชาติแล้ว ยังมีภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอีกประการหนึ่งด้วย โดยการใช้กำลัง และยุทธโศปกรณ์ของหน่วยที่มีอยู่ ด้วยการประสานการปฏิบัติกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่เข้าให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน และการช่วยชีวิตประชาชนผู้ประสบภัย ซึ่งในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือประสบปัญหา ข้อขัดข้อง มีความซับซ้อน สับสน และขาดเอกภาพในการดำเนินการ จึงทำให้ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับความเดือดร้อน และได้รับการช่วยเหลือที่ล่าช้า ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนผู้ประสบภัยเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ได้แนวทางการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีประสิทธิภาพ

บทบาทและหน้าที่ด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 52 “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทย มีสิทธิอธิปไตยเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชนเพื่อประโยชน์แห่งการนี้รัฐต้องจัดให้มี การทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย”¹

ดังนั้นทหารจึงมีหน้าที่ในการสนับสนุนรัฐบาลในเรื่องการจัดการภัยพิบัติและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งแผนต่างๆ ของกองทัพไทยนอกจากจะกำหนดตามแนวคิดการจัดการ

ภัยพิบัติของประเทศไทยข้างต้นแล้ว ยังยึดถือพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550² และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 –2557³ ซึ่งมี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ซึ่งได้กำหนดระดับความรุนแรงของสาธารณภัยออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 ภัยทั่วไปหรือมีขนาดเล็ก : ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยท้องถิ่น รับผิดชอบ สามารถควบคุมสถานการณ์และจัดการ ระงับภัยได้โดยลำพัง

ระดับ 2 ภัยขนาดกลาง : ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดรับผิดชอบ

ระดับ 3 ภัยรุนแรงกว้างขวาง : ผู้อำนวยการกลางหรือผู้บัญชาการ ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) รับผิดชอบ

ระดับ 4 ภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง : นายกรัฐมนตรีรับผิดชอบศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ จะทำหน้าที่เป็นศูนย์บัญชาการในเรื่องการสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยและจัดการภัยพิบัติ โดยสั่งการให้ กำลังทหารของหน่วยกำลังในพื้นที่ ได้แก่ ทักษภาค ทักษเรือภาค และหน่วยบิน ทั้งนี้ แผนระดับปฏิบัติจะยึดถือแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2554⁴ ซึ่งจัดทำขึ้น ในกรอบยุทธศาสตร์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและบันทึกข้อตกลงระหว่าง ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บัญชาการทหารในพื้นที่ ได้แบ่งการปฏิบัติออกเป็น 3 ชั้น สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปฏิบัติของหน่วยทหารก่อนเกิดภัย เตรียมการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยการติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง การฝึกอบรมและฝึกร่วมกับฝ่ายราชการและพลเรือน การทบทวนแผนการปฏิบัติซึ่งรวมไปถึงการประสานกับฝ่ายพลเรือนในการจัดเตรียมพื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพและการจัดเตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ ระบบสื่อสารในยามฉุกเฉิน
2. การปฏิบัติของหน่วยทหารในขณะเกิดภัย โดยมีการปฏิบัติตามระดับความรุนแรง คือ การปฏิบัติในระดับความรุนแรงของภัยพิบัติขั้น 1 - 2 เป็นการสนับสนุนหน่วยงาน

ราชการและฝ่ายพลเรือนเมื่อร้องขอ ทั้งนี้ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกจะมีการแผ่ระวางและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และ เตรียมกำลังพลยุทธโธปกรณ์ให้พร้อม สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้น และประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยใกล้ชิด การปฏิบัติในระดับความรุนแรงของภัยพิบัติขั้น 3 กองทัพไทยและเหล่าทัพจะสั่งการให้หน่วยในพื้นที่ที่จัดกำลังพลยุทธโธปกรณ์ และ เครื่องมือต่าง ๆ เข้าปฏิบัติการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องโดยประสานการปฏิบัติและทำงานร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและมูลนิธิเอกชนในพื้นที่และ รายงานให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของกองทัพไทยรับทราบ เพื่อเตรียมการสนับสนุน หากทรัพยากรและกำลังพลไม่เพียงพอ การปฏิบัติในระดับความรุนแรงของภัยพิบัติขั้น 4 ภัยร้ายแรงอย่างยิ่งผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรี) จะออกคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

3. การปฏิบัติของหน่วยทหารหลังเกิดภัยพิบัติ การฟื้นฟูบูรณะผู้ประสบภัยและโครงสร้างพื้นฐานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือน โดยมี กรมบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยปฏิบัติ สำหรับทหารให้การสนับสนุนส่วนราชการตามที่ได้รับภารกิจ

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก

จากการดำเนินการของกองทัพบกในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย ได้พบปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการ คือ การอำนวยการ ประสานงาน และการกำกับดูแลในภาวะฉุกเฉินที่เกิดภัย ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหากส่วนราชการในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติต่างๆ โดยเฉพาะระบบการติดต่อสื่อสารพื้นฐานที่ใช้อยู่เป็นประจำ เนื่องจากต้องพึ่งระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งการเกิดภัยพิบัติที่ผ่านมาพื้นที่กว้างและมีความรุนแรง ทำให้การอำนวยการในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการกู้ภัย และเคลื่อนย้ายประชาชนไปยังพื้นที่ที่ปลอดภัยกระทำได้อย่างไม่ทันเหตุการณ์และไม่สามารถติดตามข่าวสารสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วเพื่อที่จะได้

มีการพิจารณาให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการกู้ภัย มีไม่เพียงพอและเหมาะสม ย่อมเป็นการยากที่จะเข้าไปในพื้นที่ที่ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว และทันเวลา การประสานสอดคล้องของหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินการ ยังไม่เกิด ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด มีลักษณะการดำเนินการแบบต่างคนต่างทำในส่วนของตนเอง ไม่มีการประสานงานกัน ทำให้เกิดความล่าช้า ซ้ำซ้อน และไม่ทั่วถึงในการดำเนินการ

การปฏิบัติในส่วนของกองทัพบก⁵

1. การแบ่งมอบความรับผิดชอบ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1.1 ส่วนบังคับบัญชา ได้แก่ กองทัพบก/ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก/ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก โดยมี กรมกิจการพลเรือนทหารบก/ฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพบก/ฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เป็นหน่วย หลักทางฝ่ายอำนวยการมีหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน และควบคุม การปฏิบัติ ของหน่วยในการจัดการสาธารณภัย ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.2 ส่วนปฏิบัติการ ได้แก่ กองทัพภาค/ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาค/ศูนย์บรรเทา สาธารณภัยกองทัพภาค/หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก/หน่วยขึ้นตรงศูนย์บรรเทา สาธารณภัยกองทัพบก เป็นหน่วยปฏิบัติหลัก และในบางสถานการณ์ กรมฝ่าย กิจการพิเศษ หรือกรมฝ่ายยุทธบริการจะเป็นหน่วยปฏิบัติหลัก

1.3 ส่วนสนับสนุน ได้แก่ กรมฝ่ายกิจการพิเศษ และกรมฝ่ายยุทธบริการ

2. ขอบเขต และขั้นตอนในการปฏิบัติ คือ

2.1 ขอบเขตการปฏิบัติ ได้แก่ การป้องกัน การบรรเทา และการฟื้นฟูบูรณะใน สาธารณภัยทุกประเภท

2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติมี 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นการเตรียมการ

1. การจัดทำบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก โดยยึดกรอบแนวทางจากแผนป้องกัน และ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 และแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2558
2. การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มอบหมายให้หน่วยต่างๆ ของกองทัพบก รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ในการบรรเทาภัยพิบัติต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความอ่อนตัวในการปฏิบัติ รวมทั้งให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่ เป็นไปโดยทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อน พร้อมกันนี้ได้กำหนดผู้แทน กท. ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) และกองอำนวยการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)
3. การเตรียมการป้องกันภัยพิบัติตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยเน้นถึงความสำคัญของการเตรียมการล่วงหน้าในรูปแบบวิธีการป้องกัน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น การจัดระบบหน้าที่ความรับผิดชอบ และการอำนวยการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุดในภาพรวมของกองทัพบก จึงให้ กองทัพบก/ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก/ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (โดย ฝ่ายกิจการพลเรือนศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพบก/ฝ่ายกิจการพลเรือนศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก) เป็นฝ่าย อำนวยการหลัก ดำเนินการดังนี้
 - 3.1 วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์ในการ เตรียมการ ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ รวมทั้ง สนับสนุนหน่วยงานฝ่ายพลเรือน เมื่อได้รับการร้องขอ
 - 3.2 ติดตามสถานการณ์สาธารณภัยและเฝ้าระวัง รวบรวมสถิติข้อมูลสาธารณภัย ในพื้นที่ และข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเสี่ยง และโอกาสที่จะเกิด ภัยตามฤดูกาลในพื้นที่ รวมทั้ง แจ้งเตือนภัยให้หน่วยงาน และประชาชนทราบ ในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้

- 3.3 ประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชนและองค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้อง ในการแบ่งมอบพื้นที่และงานที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นไป โดยทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการจัดเตรียมพื้นที่ปลอดภัย เพื่อรองรับการอพยพ และสนับสนุนการดำเนินการในการหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบต่าง ๆ ขณะเกิดภัย เพื่อลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด
- 3.4 เตรียมแผนการปฏิบัติ การฝึกอบรม และให้ความรู้ในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติร่วมกับฝ่ายพลเรือน
- 3.5 จัดเตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ระบบสื่อสารรวมทั้งสารสนเทศ (ระบบหลัก ระบบรอง รวมถึงยามฉุกเฉิน) และเข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการฝึกซ้อมอื่นๆ ด้านการบรรเทาสาธารณภัยทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง (ขึ้นอยู่กับงบประมาณ)
- 3.6 จัดเตรียมชุดประเมินภัยพิบัติกองทัพบก (ADAT : Army Disaster Assessment Team) เพื่อเข้าประเมินภัยพิบัติระดับ 3 และ 4 ที่เกิดขึ้นก่อนพิจารณาจัดกำลังพลและเครื่องมือเข้าช่วยเหลือ โดยมีผู้แทนจาก กรมกิจการพลเรือนทหารบก/ ฝ่ายกิจการพลเรือนศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก/ ฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เป็นหัวหน้าชุดและหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นทีมประเมิน
- 3.7 จัดเตรียมชุดประเมินภัยพิบัติของหน่วยทุกระดับ (UDAT : Unit Disaster Assessment Team) เพื่อเข้าประเมินภัยพิบัติระดับ 1, 2, 3 ที่เกิดขึ้น ก่อนพิจารณาจัดกำลังพลและเครื่องมือเข้าช่วยเหลือ โดยพิจารณาจัดตามความเหมาะสมของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

ขั้นการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติ

1. การปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติเป็นการปฏิบัติโดยการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติร่วมกับ ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรการ

บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสภาวะแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติให้มีการสูญเสียน้อยที่สุด ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558⁶

2. การปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ในกองทัพบก/ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก/ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก ตามระดับความรุนแรง มีดังนี้

2.1 สถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความรุนแรงระดับ 1 และ 2 หากมีการร้องขอให้หน่วย เข้าดำเนินการช่วยเหลือ โดยหน่วยทหารที่ได้รับแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ จัดชุดประเมินภัยพิบัติของหน่วย (UDAT : Unit Disaster Assessment Team) เข้าประสานและตรวจสอบพื้นที่ภัยพิบัติพร้อมทั้งจัดกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ เข้าสนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่และ/หรือ บกปภ.ช. ตามแผนที่กำหนดไว้ โดยให้ดำรงการประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และ ศบภ. (หน่วยต้นสังกัด) รวมถึง ศบภ.กท. อย่างใกล้ชิด และรายงานผลการ ประชุม กอปภ.จ. และ/หรือ กอปภ.อ. รวมถึงผลการปฏิบัติให้กับ ศบภ. (หน่วยต้นสังกัด) ทราบในโอกาสแรก ซึ่งทั้งนี้ ศบภ.ทบ. อาจจัดตั้ง ศบภ.ทบ. (สน.) เพื่อบูรณาการการปฏิบัติการของหน่วย ทหารต่างๆ ในพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติ โดยให้หน่วยทหารในพื้นที่ประสบภัยพิบัติขึ้นควบคุมทางยุทธการ กับ ศบภ.ทบ.(สน.)

2.2 สถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความรุนแรงตั้งแต่ระดับ 3 หน่วยระดับกองทัพบก (หน่วยที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ) จัดชุดประเมินภัยพิบัติของหน่วย (UDAT : Unit Disaster Assessment Team) หรือ ศบภ.ทบ. พิจารณา จัดชุดประเมินภัยพิบัติกองทัพบก (ADAT : Army Disaster Assessment Team) เข้าประสาน และตรวจสอบพื้นที่ภัยพิบัติ โดยหน่วยระดับกองทัพบก จะต้องระดมทรัพยากรในการบรรเทาสาธารณภัยของหน่วย หรือร้อง

ขอรับการสนับสนุนกำลังพล ยุทโธปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ จาก ศบภ.ทบ. เข้าสนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามแผนที่กำหนดไว้

2.3 สถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความรุนแรงระดับ 4 ซึ่งเป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง หรือเป็นสาธารณภัยระดับชาติ ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ (ผบ.ปภ.ช.) และ/หรือ ผู้อำนวยการกลาง กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ (ผอ.ปภ.ก.) จะออกคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยขึ้น เพื่อเป็น ศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร เพื่อจัดการต่อภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และอำนาจการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ สำหรับการปฏิบัติของหน่วยทหารที่ได้รับแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ ให้ดำรงการประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และ ศบภ.ทบ.อย่างใกล้ชิดซึ่ง ทั้งนี้ ศบภ.ทบ. จะจัดชุดประเมินภัยพิบัติกองทัพบกเข้าประสาน และ ตรวจสอบพื้นที่ภัยพิบัติ พร้อมทั้งจัดตั้ง ศบภ.ทบ. (สน.) เพื่อบูรณาการการปฏิบัติการของหน่วยทหาร ต่างๆ ในพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติในภาพรวม โดยให้หน่วยทหารต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายในพื้นที่ประสบภัยพิบัติขึ้นควบคุมทางยุทธการกับ ศบภ.ทบ.(สน) และรายงานผลการประชุม รวมถึงผลการปฏิบัติให้กับ ศบภ.ทบ. ทราบในโอกาสแรก

3. ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย เมื่อมีการร้องขอหรือประสานจาก กองอำนาจการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก หรือระเบียบปฏิบัติประจำ (รปจ.) ของหน่วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ตามประกาศ

กระทรวงกลาโหม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

- 3.1 วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ ตามระดับความรุนแรงของภัยพิบัติ รวมทั้งสนับสนุนส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558
- 3.2 สนับสนุนกำลังพล ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารและ ยานพาหนะเข้าระงับและบรรเทาภัยพิบัติจากสาธารณภัยและภัยด้านความมั่นคง
- 3.3 สนับสนุนการดำเนินการอพยพผู้ประสบภัยพิบัติ และเคลื่อนย้ายสิ่งของออกจาก พื้นที่อันตรายไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย โดยให้ถือว่าการรักษาชีวิตของประชาชนเป็นความเร่งด่วนสูงสุด
- 3.4 สนับสนุนด้านการแพทย์แก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่ได้รับบาดเจ็บ
- 3.5 มอบถุงยังชีพ เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการยังชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติตาม ประกาศ กห. เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
- 3.6 สนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐอื่นร้องขอ เช่น การเรือซากปรักหักพัง เรือถอนสิ่งกีดขวางเส้นทางคมนาคม จัดสร้างที่พักชั่วคราว การกู้เรืออัปปาง การขนย้ายประชาชน การจัดระเบียบจราจร การใช้กระสอบทรายทำคันกั้นน้ำ และการจัดทำสะพาน ทางเดิน เป็นต้น
- 3.7 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองอย่างถูกต้องจากภัยพิบัติ โดยให้

สอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์หรือ การแถลงข่าวของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความสับสนและตื่นตระหนกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันการสร้างข่าวลือที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ ภาครัฐ หรือความสงบเรียบร้อยของสังคม

3.8 ในกรณีที่ภัยพิบัติมีความรุนแรงอย่างร้ายแรงยิ่งและเกินขีดความสามารถที่ประเทศไทยจะรับมือได้ หรือกรณีเกิดภัยพิบัติฉุกเฉิน (Disaster Emergency) จนรัฐบาลได้ร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกอาเซียน ผ่านทาง AHA Centre หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้ ศบภ.ทท. ทำหน้าที่ เป็นศูนย์ปฏิบัติการร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร (Civil Military- Operation Center : CMOC) ตามกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติสากล อาทิ AADMER, Oslo Guideline, APC MADRO, และ/หรือ SASOP เป็นต้น

3.9 ทั้งนี้ การดำเนินการทุกขั้นตอนจะต้องรายงานให้ ศบภ.ทท. (ฝกร.ศบภ.ทท.) ทราบโดยทันทีเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขั้นการฟื้นฟูและบูรณะ

1. การฟื้นฟูบูรณะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือนโดยมีกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เป็นหน่วยปฏิบัติ ดังนี้

1.1 คณะอนุกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ซึ่งได้รับมอบหมายจาก กปภ.ช. มีหน้าที่ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วราชอาณาจักรและให้ความเห็นขอวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ในปัญหาเฉพาะหน้าจากวงเงินงบกลางรายการ เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเพื่อขออนุมัติวงเงินจาก ครม.

- 1.2 คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ซึ่งมีผู้แทน กท. เป็นกรรมการฯ โดยมีหน้าที่สำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นภายในจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตาม ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย พิบัติกรณีฉุกเฉิน และหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- 1.3 คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอำเภอ/กองอำนวยการซึ่งมี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม เป็นกรรมการฯ โดยมีหน้าที่สำรวจความเสียหายจาก ภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในเขตพื้นที่ อำเภอ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และหลักเกณฑ์ที่กำหนด
2. การฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติและพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ประกอบด้วย
 - 2.1 การฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติ ได้แก่ การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย การ ขนย้าย ผู้ประสบภัยพิบัติและทรัพย์สินไปยังพื้นที่ที่ปลอดภัย การประกอบ เลี้ยงอาหารแก่ผู้ประสบภัยพิบัติใน ระยะแรกการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่บุคคลและสถานที่ การสำรวจความเสียหาย เพื่อจัดทำ บัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหาย การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย พิบัติตามผลการสำรวจ การซ่อมแซมที่พักอาศัย สิ่งสาธารณูปโภคและ เส้นทางคมนาคมในระยะแรก การประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างขวัญและ กำลังใจของประชาชน การป้องกันโรคระบาดในคนและสัตว์ การรื้อถอนหรือ ทำลายสิ่งปรักหักพัง การทำลายล้างวัตถุระเบิด และการล้างสารพิษตกค้าง ต่างๆ เป็นต้น
 - 2.2 การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การสำรวจความเสียหายทุกด้านอย่าง ละเอียด ทั้งระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ การซ่อมแซม

ส่วนที่ชำรุดเสียหาย เพื่อให้ สามารถใช้การได้ตามปกติ ให้เป็นไปตามที่รัฐบาล
มอบหมายแต่ละหน่วยงาน

3. การฟื้นฟูบูรณะเป็นการดำเนินการภายหลังจากภัยได้ยุติลงหรือผ่านพ้นไปแล้ว
เป็นการดำเนินการทั้งปวงเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ และเพื่อฟื้นฟู
สภาพพื้นที่ เมื่อได้รับการร้องขอจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ ศบภ.ทบ. หรือ
หน่วยที่รับผิดชอบในพื้นที่ ให้การสนับสนุน และดำเนินการ ดังนี้
 - 3.1 วางแผน อำนวยการ ประสานงานกำกับดูแล และประชาสัมพันธ์การช่วยเหลือ
ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ หลังจากเกิดเหตุการณ์
รวมทั้งสนับสนุนส่วนราชการหรือ หน่วยงานภาครัฐอื่นในการให้ความ
ช่วยเหลือและฟื้นฟูบูรณะ
 - 3.2 จัดกำลังพลร่วมทำความสะอาด เก็บกู้ซากปรักหักพัง ซ่อมแซมระบบ
สาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ ตามขีดความสามารถและฟื้นฟู
สภาพแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยรวดเร็ว
 - 3.3 การมอบสิ่งของที่จำเป็นต่อการยังชีพให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ
 - 3.4 สนับสนุนการขนย้ายผู้ประสบภัยพิบัติ รวมถึงทรัพย์สินของผู้ประสบภัยพิบัติ
ไปยังที่ปลอดภัยหรือกลับสู่สถานที่เดิม
 - 3.5 สำรวจและรวบรวมข้อมูลความเสียหายทุกด้าน เพื่อประโยชน์ในการให้ความ
ช่วยเหลือของส่วนราชการที่รับผิดชอบต่อไป
 - 3.6 รักษาความสงบเรียบร้อย การจราจร ความปลอดภัยแก่บุคคล
สถานที่และ ทรัพย์สินร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายใน
การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่
 - 3.7 ให้การปฐมพยาบาลขั้นต้นแก่ผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย
 - 3.8 ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่
ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็วโดยให้

สอดคล้องกับการ ประชาสัมพันธ์หรือการแถลงข่าวของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความสับสนและตื่นตระหนกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันการสร้างข่าวลือที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของภาครัฐหรือความสงบเรียบร้อยของสังคม

3.9 การรายงานผลการปฏิบัติงานและประเมินผลการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติในขั้นการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยและการฟื้นฟูบูรณะ ให้รายงานผลการปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชาโดยใช้แบบรายงาน การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของ ศบภ.ทบ.

3.10 การติดตามและประเมินผล เมื่อสถานการณ์ภัยพิบัติยุติแล้ว ให้หน่วยที่ได้รับมอบภารกิจเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ รายงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในด้านต่างๆ โดยให้รายงานผลการปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชา ตามแบบรายงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของ ศบภ.ทบ. เพื่อรวบรวมข้อมูลและจัดทำสถิติผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนนำไปพิจารณาปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งแก้ไข ข้อบกพร่องในการบริหารจัดการภัยพิบัติในโอกาสต่อไป

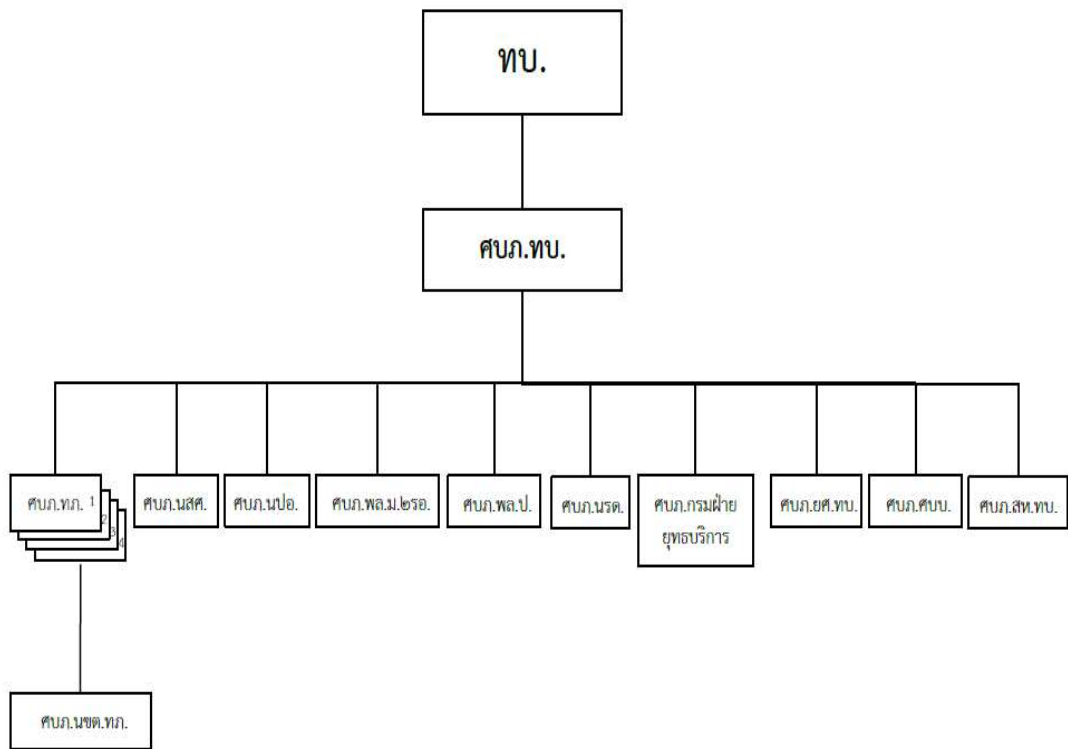
คำแนะนำในการประสานงาน

1. ในการปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการพลเรือน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเวลา ให้พิจารณาจัดนายทหารติดต่อกันไปประจำ ณ ส่วนราชการนั้น ๆ ด้วย
2. หน่วยปฏิบัติหลักสามารถประสานการปฏิบัติกับหน่วยข้างเคียง และส่วนราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง

3. ในทุกขั้นตอนการปฏิบัติ ให้หน่วยดำเนินการปฏิบัติภารกิจจิตวิทยา เพื่อให้ ประชาชน
หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าใจสถานการณ์ และเกิดความร่วมมือ
สนับสนุนการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน
4. ในทุกขั้นการปฏิบัติ ให้หน่วยใช้สื่อที่มีอยู่ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อแจ้ง เตือนภัย
และรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือของหน่วยต่างๆ ให้ประชาชนได้
รับทราบโดยทั่วกัน
5. การรับบริจาค ให้หน่วยปฏิบัติหลักพิจารณาจัดตั้งศูนย์รับบริจาคขึ้นตามความเหมาะสม
และพิจารณานำสิ่งของที่ได้จากการบริจาคไปช่วยเหลือตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค
ต่อไป โดยเร็วที่สุด
6. ระเบียบการปฏิบัติประจำที่หน่วยจัดทำขึ้น ให้หน่วยพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ ทันสมัย
สอดคล้องกับแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก สอดคล้องกับสถานการณ์ และแจ้งให้
หน่วย ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

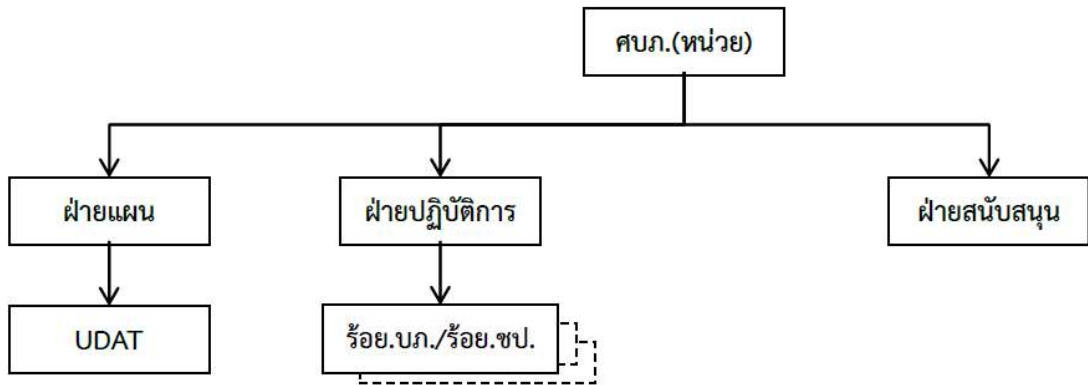
โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก⁷

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (ศบภ.ทบ.) เพื่อให้การปฏิบัติงานในการป้องกัน แก้ไข
และบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติของกองทัพบก
เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาล จึงจัดตั้ง
ศบภ.ทบ. ซึ่งมีโครงสร้างการจัดของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก ดังนี้

ภาพที่ 1 โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก^๘

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก ส่วนหน้า (ศบภ.ทบ.สน.) เมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ความรุนแรงระดับ 4) ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเป็นอยู่และขวัญกำลังใจของประชาชนจำนวนมากอย่างร้ายแรง นรม. หรือ รอง นรม. ที่ได้รับมอบหมายใช้อำนาจตามมาตรา 31 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ในฐานะผู้บัญชาการ เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับ 4 เข้าควบคุมสถานการณ์มีอำนาจสั่งการและบัญชาการทุกพื้นที่ที่ทั่วราชอาณาจักร โดย ศบภ.ทบ. จะจัดตั้ง ศบภ.ทบ.สน. ขึ้นเพื่อสนับสนุน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ภาพที่ 2 โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกส่วนหน้า⁹

หน้าที่ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (ศบภ.ทบ.)¹⁰ เพื่อให้การปฏิบัติงานในการป้องกันและช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุภัย และสาธารณภัยของ ศบภ.ทบ. ในฐานะศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (ศบภ.ทบ.) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้ฝ่ายต่าง ๆ ใน ศบภ.ทบ. ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายต่าง ๆ ของ ศบภ.ทบ. ตามสายงานที่เกี่ยวข้องโดย ผบ.ทบ./ผอ.ศบภ.ทบ. ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก (ผอ.ศบภ.ทบ.)
2. ให้ ผกร.ศบภ.ทบ. มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในภารกิจช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุภัยและสาธารณภัย ดังนี้ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ กำกับดูแล และให้การสนับสนุนที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติของหน่วยต่าง ๆ ใน ทบ. ในภารกิจช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุภัย และสาธารณภัยรวมทั้งการปฏิบัติในชั้นการบูรณะสภาพความเสียหาย โดยยึดถือ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2558 เป็นหลักในการดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุภัยและสาธารณภัย เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยต่างๆ ทั้งในและนอก ทบ. ในการอำนวยการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุภัยและสาธารณภัย รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์รับบริจาคเงิน และสิ่งของเพื่อนำไปแจกจ่ายช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยดังกล่าวด้วย อำนวยการ และดำเนินการประชาสัมพันธ์ โดยสื่อทุกชนิดที่มีอยู่ของ ทบ. หรือผ่านสื่อมวลชนอื่นๆเพื่อ

- เตือนภัย รายงานเหตุการณ์ และการปฏิบัติการช่วยเหลือของ ทบ. และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติต่างๆ และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบจาก ศบภ.ภท. ศบภ.ทท. และตามที่ ผบ.ทบ./ผอ.ศบภ.ทบ. มอบหมาย
3. ให้ นขต.ทบ. จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยทุกระดับหน่วยให้สอดคล้องกับการจัดและการดำเนินงานของ ศบภ.ทบ. และเป็นหน่วยรับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขบรรเทาภัยพิบัติและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของ ทบ.
 4. ให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยทุกระดับหน่วยจัดทำแผนการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาภัยพิบัติ ที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ โดยการประสานงานกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่รวมทั้งแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วย พร้อมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าว ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการป้องกันแก้ไขและบรรเทาภัยพิบัติของ ทบ. และให้ติดตามสถานการณ์ด้านสาธารณภัยและอุบัติเหตุ พร้อมทั้งรายงานเหตุการณ์ด้านสาธารณภัยและอุบัติเหตุรวมถึงผลการปฏิบัติงานของหน่วยในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทาภัยพิบัติให้ ศบภ.ทบ.

งบประมาณและการเงิน¹¹

ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 ให้หน่วยงานระดับกระทรวงและระดับกรม ขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย (ศบภ.ทท.) ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนหลัก ดังนั้น นขต.ศบภ.ทท. ควรพิจารณาจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อเสนอขอตั้งไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการโดยบรรจุแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยเพื่อให้การนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมกรณีที่ นขต.ศบภ.ทท. ใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอที่จะดำเนินการและมีความจำเป็นเร่งด่วนให้หน่วยเสนอขอใช้จ่ายจากใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ โดยให้หน่วยเสนอขอรับการสนับสนุน

งบประมาณเพิ่มเติมผ่านสายงานงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ กรณีการขออนุมัติใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นโดยจะเสนอขอความเห็นเพิ่มเติมประกอบการพิจารณา ผ่าน ศบภ.ทท. เพื่อเสนอขออนุมัตินำเรียนรมว.กท. เพื่อกรุณาพิจารณาให้ความเห็นชอบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของประเทศ โดยทางราชการได้ประกาศเป็น “เขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน” แล้ว กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ซึ่ง กท. ได้รับการร้องขอหรือถูกสั่งการ ให้ นขต.ศบภ.กท. และ ศบภ.เหล่าทัพ สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้โดยตรง และให้ดำเนินการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามระเบียบ กระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรืองบประมาณที่ได้รับการอนุมัติเพิ่มเติมจากกรม. ตามที่ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณหรืองบอื่นๆ สำหรับการใช้จ่ายเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินของ กท. จะต้องถือปฏิบัติตามประกาศ กท. เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน วิธีปฏิบัติด้านการเงินในการเข้าช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สรุปได้ดังนี้

1. เมื่อมีการประกาศให้เป็น “เขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน” แล้ว หน่วยสามารถเข้าช่วยได้ทันที และรายงานให้ ศบภ.กท. หรือ ศบภ.สป.หรือ ศบภ.ทท. หรือ ศบภ.เหล่าทัพ แล้วแต่กรณี ทราบโดยด่วน
2. ให้หน่วยปฏิบัติขออนุมัติใช้เงินทดลองราชการฯ จาก ปล.กท. หรือ ผบ.ทสส.หรือ ผบ.เหล่าทัพโดยระบุวันเดือนปีที่เข้าช่วยเหลือ และวันเสร็จสิ้นภารกิจ
3. ส่วนราชการใน สป., หรือ ทท.,หรือ บก.ทท. หรือ เหล่าทัพ ส่งประกาศ “เขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน” พร้อมสำเนาประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อ ขอเปิดระบบ GFMS ต่อกรมบัญชีกลาง
4. การจัดทำรายงานเพื่อการใช้จ่ายเงิน ต้องแนบหลักฐานดังนี้
 - (ก) สำเนารายงานการปฏิบัติงานต่อต้นหน่วยสังกัด (ศบภ.ต่าง ๆ)
 - (ข) บัญชีรายละเอียดการช่วยเหลือ

- (ค) สำเนาอนุมัติให้หน่วยปฏิบัติใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการ
- (ง) สำเนาประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
- (จ) สำเนาฎีกาเงินนอกงบประมาณเบิกเงินอุดหนุนราชการ
- (ฉ) สำเนาใบนำส่งเงิน (ถ้ามี)
- (ช) สำเนาหนังสือร้องขอ หรือสั่งการกรณีได้รับการร้องขอหรือสั่งการ
- (ซ) สำเนาข้อตกลงระหว่างหน่วยทหารกับจังหวัด หรือส่วนราชการอื่น กรณีมีข้อตกลง

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินของ ทท./สบท.ทท. เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ จึงให้มีคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกองทัพไทย (ก.ช.ทท.) โดยมี เสธ.ทหาร ประธาน, รอง เสธ.ทหาร, ผบ.นทพ., จก.สธ.รบ.บก.ทท., จก.กท.ทหาร, ผู้แทน สบท.เหล่าทัพ เป็นกรรมการ และ จก.กร.ทหารเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่พิจารณาขอบเขตการปฏิบัติงาน และให้ความเห็นชอบเงินอุดหนุนราชการฯเพื่อนำเรียนขออนุมัติผบ.ทสส./ผอ.สบท.ทท. พิจารณาอนุมัติเงินดังกล่าว

กองทัพบกสามารถปฏิบัติภารกิจบรรเทาสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันได้มีการปรับแก้ไขแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน จึงได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เป็นการนำแนวคิดการพัฒนาระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาภูมิความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชน ในการเฝ้าระวังและรับมือกับสาธารณภัย การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชนตามแนวทาง "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" รวมทั้งการนำแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อป้องกันภัยตามหลักสากล คือ "รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน" (Resilience) โดยเสริมสร้างความตระหนักในการลดความเสี่ยงตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและหลังเกิดภัย และกำกับการดำเนินการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามกรอบพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และสอดคล้องกับกรอบการ

ดำเนินงาน เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030)¹²

การสนับสนุนส่วนราชการหลักในการบรรเทาสาธารณภัย¹³

ในการปฏิบัติภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างกันอย่างใกล้ชิด และพยายามเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้งดำรงการติดต่อ สื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ แต่ละระดับ

ฝ่ายทหารอาจพิจารณาตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งการบรรยายสรุปสถานการณ์ประจำวัน เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ให้ตรงกัน โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานหลักสากล และ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

1. ดำเนินการตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
2. ดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารในการบรรเทาสาธารณภัย
3. ดำรงการติดต่อสื่อสารและประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างพลเรือนกับทหารในพื้นที่

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก¹⁴

กองทัพบก ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนราชการและดำเนินการให้ความร่วมมือช่วยเหลือประชาชน โดยการใช้กำลังพล และยุทธโศปกรณ์ของหน่วยที่มีอยู่เข้าดำเนินการ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งมีขอบเขตในการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. **การเตรียมการก่อนเกิดภัย** เป็นการเตรียมการป้องกันภัยพิบัติตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยเน้นถึงความสำคัญของการเตรียมการล่วงหน้าในรูปแบบวิธีการป้องกัน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น จากภัยพิบัติดังกล่าว
 - 1.1 การจัดระบบหน้าที่ ความรับผิดชอบ จึงให้ กองทัพบก/ ศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพบก/ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เป็นฝ่ายอำนวยการหลักโดยวางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล
 - 1.2 ประชาสัมพันธ์ในการเตรียมการ ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ รวมทั้งสนับสนุนหน่วยงานฝ่ายพลเรือน และติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวัง รวบรวมสถิติข้อมูลสาธารณภัยในพื้นที่ ประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชนและ องค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้อง ในการแบ่งมอบพื้นที่และงานที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นไปโดยทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อนกัน
 - 1.3 เตรียมแผนการปฏิบัติ การฝึกอบรม และให้ความรู้ในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติร่วมกับฝ่ายพลเรือน จัดเตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งระบบสื่อสารและ สารสนเทศ เข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการฝึกซ้อมอื่นๆ ด้านการบรรเทาสาธารณภัยทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามแผนฯ
2. **การปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติ** เป็นการปฏิบัติ เพื่อระงับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยรวดเร็วหรือลดความรุนแรงของภัยพิบัตินั้น
 - 2.1 การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้อง

- 2.2 การวางแผน อำนาจการ กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ ตามระดับความรุนแรงของภัยพิบัติ รวมทั้งสนับสนุนส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 สนับสนุนกำลังพล ยุทโธปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารและยานพาหนะ เข้าระงับและบรรเทาภัยพิบัติจากสาธารณภัย และภัยด้านความมั่นคง และสนับสนุนการดำเนินการอพยพผู้ประสบภัยพิบัติ และเคลื่อนย้ายสิ่งของออกจาก พื้นที่อันตรายไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย
- 2.4 สนับสนุนด้านการแพทย์แก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่ได้รับบาดเจ็บ มอบถุงยังชีพ เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการยังชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติ
- 2.5 การรื้อซากปรักหักพัง รื้อถอนสิ่งกีดขวางเส้นทางคมนาคม จัดสร้างที่พักชั่วคราว การกู้เรืออัปปาง
- 2.6 การขนย้ายประชาชน การจัดระเบียบจราจร การใช้กระสอบทรายทำคันกั้นน้ำ และการจัดทำสะพาน ทางเดิน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบทราบสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองอย่างถูกต้องจากภัยพิบัติ ในกรณีที่ภัยพิบัติมีความรุนแรงอย่างร้ายแรงยิ่งและเกินขีดความสามารถที่ประเทศไทยจะรับมือได้ หรือกรณีเกิดภัยพิบัติฉุกเฉิน
- 2.7 ด้านการเงินในการเข้าช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และเมื่อมีการประกาศให้เป็น “เขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน” แล้ว หน่วยสามารถเข้าช่วยได้ทันที และรายงานให้ ศบภ.ภท. หรือ ศบภ.สป.หรือ ศบภ.ทท. หรือ ศบภ.เหล่าทัพ แล้วแต่กรณี ทราบโดยด่วน และให้หน่วยปฏิบัติขออนุมัติใช้เงินอุดหนุนราชการฯ จาก ปล.ภท. หรือ ผบ.ทสส.หรือ ผบ.เหล่าทัพ โดยระบุวันเดือนปีที่เข้าช่วยเหลือ และวันเสร็จสิ้นภารกิจ ส่วนราชการใน สป., หรือ ทท.,หรือ บก.ทท. หรือ เหล่าทัพ ส่งประกาศ “เขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน”

พร้อมสำเนาประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อ ขอเปิดระบบ GFMS ต่อกรมบัญชีกลาง และจัดทำรายงานเพื่อการใช้จ่ายเงิน

3. การฟื้นฟูและบูรณะ ได้แก่ การสำรวจความเสียหายทุกด้านอย่างละเอียด ทั้งระบบ สาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ
 - 3.1 การซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดเสียหาย เพื่อให้ สามารถใช้งานได้ตามปกติ ให้เป็นไปตามที่รัฐบาลมอบหมายแต่ละหน่วยงาน โดยวางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และประชาสัมพันธ์การช่วยเหลือ ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่รับผิดชอบ หลังจากเกิดเหตุการณ์
 - 3.2 สนับสนุนส่วนราชการหรือ หน่วยงานภาครัฐอื่นในการให้ความช่วยเหลือและ ฟื้นฟูบูรณะ ได้แก่การจัดกำลังพลร่วมทำความสะอาด เก็บกู้ซากปรักหักพัง ซ่อมแซมระบบ สาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ ตามขีด ความสามารถ
 - 3.3 ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยรวดเร็ว การมอบสิ่งของที่จำเป็น ต่อการยังชีพให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ
 - 3.4 สนับสนุนการขนย้ายผู้ประสบภัยพิบัติ รวมถึงทรัพย์สินของผู้ประสบภัยพิบัติ ไปยังที่ปลอดภัยหรือกลับสู่สถานที่เดิม
 - 3.5 สำรวจและรวบรวมข้อมูลความเสียหายทุกด้าน พร้อมทั้งรักษาความสงบ เรียบร้อย การจราจร และความปลอดภัยแก่บุคคล และสถานที่และ ทรัพย์สิน ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายในการรักษาความปลอดภัยใน พื้นที่
 - 3.6 ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว
 - 3.7 รายงานผลการปฏิบัติงานและประเมินผลการช่วยเหลือประชาชนที่ ประสบภัย พิบัติในขั้นการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยและการฟื้นฟูบูรณะ ให้รายงานผลการปฏิบัติตาม

สายการบังคับบัญชาโดยใช้แบบรายงาน การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย
พิบัติของ ศบภ.ทบ.

3.8 การติดตามและประเมินผล และให้หน่วยใช้สื่อที่มีอยู่ดำเนินการประชาสัมพันธ์
เพื่อแจ้ง เตือนภัยและรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือของ
หน่วยต่างๆ ให้ประชาชนได้ รับทราบโดยทั่วกัน รวมถึงการรับบริจาค

บทสรุป

แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกใน
การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย ได้พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
คือ การอำนวยความสะดวก ประสานงาน และการกำกับดูแลในภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ไม่สามารถ
ดำเนินการได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหากส่วนราชการในพื้นที่ได้รับผลกระทบ
จากการเกิดภัยพิบัติต่างๆ เป็นการยากที่จะเข้าไปในพื้นที่ที่ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วและ
ทันเวลา ปัญหาการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินการ ยังไม่เกิด
ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด มีลักษณะการดำเนินการแบบต่างคนต่างทำในส่วนของตนเอง
ทำให้เกิดความล่าช้า ซ้ำซ้อน และไม่ทั่วถึงในการดำเนินการ รวมทั้งการเบิกจ่าย
งบประมาณการเงินในการเข้าช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุน
ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีหลายขั้นตอนทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย
พิบัติเกิดความล่าช้า

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เป็นการปฏิบัติงานในการป้องกัน แก้ไข และบรรเทา
สาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาล จึงจัดตั้ง ศบภ.ทบ. เพื่อให้ประชาชน
ได้รับความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดภัยพิบัติทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้น้อยที่สุด จึงควร
มีมาตรการแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการป้องกัน การเตรียมความพร้อม การจัดการ
ในภาวะฉุกเฉิน มีรายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนและ

ผู้ประสบภัย ตลอดจนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการร่วมมือจัดการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือเผชิญเหตุเมื่อภัยพิบัติต่างๆ ที่จะมาถึง และขณะเกิดภัย และการฟื้นฟูหลังผ่านพ้นภัยพิบัติไปแล้วตามแบบแผนที่ได้วางไว้ และพัฒนาระบบและเครื่องมือในการบรรเทาสาธารณภัยให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ทักษะ ในการปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานใน ศบภ.ทบ.และปลูกจิตสำนึก ในระดับบุคคลให้เตรียมความพร้อมและตระหนักถึงภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น เพื่อลดการสูญเสียเมื่อเกิดภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ในการปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการพลเรือน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเวลา ให้พิจารณาตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร เพื่อประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการจัดชุดปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ เข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนผู้ประสบภัย การฟื้นฟูสภาพพื้นที่หลังการเกิดภัยหน่วยปฏิบัติหลักสามารถประสานการปฏิบัติกับหน่วยข้างเคียง และส่วนราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง และระเบียบการปฏิบัติประจำที่หน่วยจัดทำขึ้น ให้หน่วยพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ให้ทันสมัยสอดคล้องกับแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เพื่อให้ความช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ประสบภัยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง นำไปวางแผนในการให้ความช่วยเหลือในเวลาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- 1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา . เล่มที่ 134, ตอนที่40ก .หน้า 14.
- 2 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา; 2551.
- 3 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 2557.กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- 4 สุขเชษฐ์ ต้นยะเวช, พลโท. แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพภาคที่ 3, [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ; 2560.
- 5 แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก พ.ศ. 2558.
- 6 คณะกรรมการป้องกันสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ; 2558.
- 7 คำสั่งกองทัพบก. (เฉพาะที่) 1260/58. เรื่องคำสั่งจัดตั้งและปฏิบัติหน้า ๓๒๓. ลง วันที่ 27 พฤศจิกายน 2558
- 8 คำสั่งกองทัพบก. (เฉพาะที่) 1260/58. เรื่องคำสั่งจัดตั้งและปฏิบัติหน้า ๓๒๓. ลง วันที่ 27 พฤศจิกายน 2558
- 9 คำสั่งกองทัพบก. (เฉพาะที่) 1260/58. เรื่องคำสั่งจัดตั้งและปฏิบัติหน้า ๓๒๓. ลง วันที่ 27 พฤศจิกายน 2558
- 10 แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พุทธศักราช 2558
- 11 กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม2558. [อินเทอร์เน็ต] 2558. [เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก : https://rtarf.mi.th/pdf/rtarf_disaster2560.pdf

-
- ¹² มุทริกา พฤษชาพงษ์, ดร. กรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 – 2573. [อินเทอร์เน็ต] 2563 [เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก : 3_20160728_Sendai_Framework_for_DRRpdf
- ¹³ คณะกรรมการป้องกันสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. ; หน้า 51
- ¹⁴ อีระ สันติเมธี. แนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด.[ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์],กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์; 2547